

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

◦

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

שמיני

(חלק יז — שיחה ב)



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת שמיני, כבי"ח ניסן, ה'תשפ"א (ב)



LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

שמיני ב

את השמחה⁶ (שהיתה במשכן ביום ההוא).

אך פירוש זה אינו מובן:

(א) מדוע העתיק רש"י בפירושו את התיבות „שאו את אחיכם” (ולהמשך הפסוק „מאת פני הקודש” רמז בהוספת „וגו” בלבד) – לכאורה, מאחר שכל ההוכחה היא מהתיבות „מאת פני הקודש”, הי' על רש"י לכל לראש להעתיק⁷ (בדיבור המתחיל) תיבות אלו⁸?

(ב) ועיקר: ההדגשה ב„שאו גו” מאת פני הקודש” מובנת בפשטות, שכן הציווי „שאו גו” לא הי' רק לצורך הקבורה, כי אם מפני שהוצאת גופיהם⁹ של נדב ואביהוא נדרשה ע"מ שהטומאה¹⁰ לא תשאר במשכן¹¹ (ומשה

א. לאחר סיפור המאורע דמיתת נדב ואביהוא¹, כתיב² „ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן .. ויאמר אליהם קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקודש אל מחוץ למחנה”. והעתיק רש"י מן הכתוב את התיבות „שאו את אחיכם וגו” ופירש: „כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה שלא לערבב את השמחה”.

מנין ההוכחה שאמירת „שאו את אחיכם גו” היתה (לא) ע"מ לקברם³, (אלא) „שלא לערבב את השמחה?” ביארו מפרשים⁴, שהוקשתה לרש"י אריכות הלשון („שאו גו”) מאת פני הקודש אל מחוץ למחנה: אם הציווי „שאו גו” הוא רק לצורך ענין הקבורה, הי' הכתוב צריך לומר „שאו את אחיכם וקברום?” ואפי' אם נאמר שהוצרך הכתוב להשמיענו שמקום הקבורה צ"ל „(אל) מחוץ למחנה” – עדיין תיבות „מאת פני הקודש” מיותרות⁵.

ומזה למד רש"י, ש„מאת פני הקודש” היא הכוונה (העיקרית) בציווי „שאו את אחיכם”, והטעם – „שלא לערבב

(1) פרשתנו י, א ואילך.

(2) שם, ד.

(3) כפשטות הענין, וכפי האברבנאל כאן.

(4) רא"ם, גו"א, דבק טוב ועוד כאן.

(5) ראה רע"ב, באר מים חיים ומשכיל לדוד כאן. ולהעיר ממשנ' בתרומת הדשן (צו ו, ד) „והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה גו”. ועד"ז בחטאות הצבור והכהן גדול נאמר (ויקרא ד, יב, שם, כא – נזכרו באברבנאל כאן). „והוציא את (כל) הפר אל מחוץ למחנה”.

(6) ראה לעיל (ט, כד) „וירא כל העם וירוגו”, ובפרש"י „כתרגומו” („ושבחו”). וראה תו"כ עה"פ. ועוד.

(7) וגם: למה מעתיק רש"י גם התיבות „את אחיכם”, שלכאורה אין רש"י מוסיף ביאור בתיבות אלו כלל.

(8) ובדפוס א' וב' ורוב כתי" רש"י (שתח"י) נעתק רק „שאו את אחיכם” (בלי „וגו”).

(9) ראה רש"י לקמן (פסוק ה) „שלא נשרפו .. אלא נשמותם”. וראה בארוכה שם אפרים לפרש"י. ואכ"מ.

(10) גם את"ל שעדיין לא נצטוו על טומאת מקדש [עיי' רש"י תצוה ל, יו"ד. ויקרא ה, ב' ג. פרשתנו י, יז. נשא ה, ב. וראה צו ז, יט-כא. ואכ"מ] – הרי מובן בפשטות (גם לכן חמש) שאין מקום למת במשכן.

(11) בתו"כ פרשתנו (י, ב) פלוגתא אם מתו בפנים או בחוץ. אבל (נוסף לזה שגם להדיעה שמתו בחוץ הי"ז בחצר המשכן, הרי) בפשטו של

למשל „כאדם האומר לחבירו כו” – מהו הפרט בפסוק זה שאינו ניתן להבנה לולא המשל?

ג. נוסף על הנ”ל, אפילו אם נמצא הכרח שהביא את רש”י לדמות את „שאו את אחיכם מאת פני הקודש” להעברת המת מלפני הכלה – עדיין אינה מובנת אריכות הלשון „כאדם האומר לחבירו¹⁵ העבר כו”, והול”ל בקיצור, „כמו שמעבירין את המת מלפני הכלה שלא לערבב את השמחה” (וכיו”ב)?

והקושיא אף גדולה מזו: מקור הלשון „העבר את המת מלפני הכלה” הוא במסכת כתובות¹⁶, ושם מובא הדבר (לא כמאמר העולם – „כאדם האומר לחבירו” – אלא) כדן: „מעבירין את המת מלפני כלה”. וא”כ מדוע הוסיף רש”י (ועי”ז החליש את תוקף הדבר לכדי מנהג בעלמא) „כאדם האומר לחבירו”?

והנה במדרש¹⁷ איתא: „מאת פני הקודש, כאדם שאומר לחבירו העבר המת הזה מאת פני האבל הזה עד מתי אבל זה מצטער” (וגירסא אחרת¹⁸: „כאדם .. מלפני אביו עד מתי אביו

הוכרח להדגיש זאת כדי שההוצאה תיעשה בזריזות, כדי שלא להשהות את הטומאה ב„פני הקודש”¹²).

והדרא קושיא לדוכתה, מאין לו לרש”י חידוש זה, ש„שאו גו” הוא „שלא לערבב את השמחה”?

ב. גם בפירושו רש”י גופא אינו מובן: מפני מה הוצרך רש”י להוסיף את המשל „כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה”; לכאורה ה’ די לומר בקיצור: „שאו את אחיכם וגו’ – שלא לערבב את השמחה”?

וביותר יקשה: ענין זה עצמו (שלא לערבב את השמחה) הביא רש”י שני פסוקים לאח¹³ (בנוגע לציווי „ראשיכם אל תפרעו”), ושם אכן כתב בקיצור „אבל אתם אל תערבבו שמחתו של מקום”.

ואף שבזה אפשר לומר שסמך על מה שפירש אך זה עתה, הנה עד”ז מצאנו לעיל, בסוף פ’ משפטים¹⁴ (על הפסוק „ויראו את אלקי ישראל”), שפירש רש”י „נסתכלו .. ונתחייבו מיתה אלא שלא רצה הקב”ה לערבב שמחת התורה” – ואף שם לא הביא משל זה;

וא”כ מדוע נזקק רש”י בפסוק דידן

(15) ובוה גופא, מוסיף רש”י על „אדם האומר” (בפרש”י וארא ו, ל) התיבה (ע”ד לשון המדרש שהובא לקמן בפנים) „לחבירו”.

(16) יז, א.

(17) ויק”ר פ”כ, ד. וראה פסיקתא דר”כ ופסיקתא רבתי פ’ אחרי מות.

(18) תנחומא אחרי ג (בסופו).

(* כ”ה בדפוסים שלפנינו. אבל בדפוס א’ וב’ רובו כתי”ר רש”י (שתח”י), וכן ברא”ם, ליתא תיבה זו. וכן ליתא בפסיקתא דר”כ דלקמן הערה 17.

מקרא מתו „לפני ה” במקום שהקרינו ה„אש זרה” ושמשם יצא „אש מלפני ה’ ותאכל אותם” (שם, א”ב).

ולהעיר מהשקו”ט דאם מתו בפנים הרי נטמא המשכן וצריך הזאה כו’ (רבתינו בעה”ת דעת זקנים והדר זקנים), פ”ה הרא”ש וטור הארוך פרשתנו (שם, ב”ה). זית רענן ליל”ש שם. ועוד.

(12) ראה – ע”ד ההלכה – עירובין בסופה.

(13) פסוק ו.

(14) כד, י.

לכאורה היה אפשר לתרץ: מאחר ש„מלא כל הארץ כבודו“²¹, לא תועיל כלל העברת המת ממקום למקום שלא להפריע את שמחת המקום (שהרי הקב"ה נמצא גם „מחוץ למחנה“), וע"כ הוכרח רש"י לפרש שהדבר נעשה כדי לא לערוב את שמחת בני" (הכלה); משא"כ הציווי „ראשיכם אל תפרעו“ – שתוכנו שלא לעסוק כלל בעניני אבילות – יועיל לזה שאף שמחת המקום לא תתערבב.

אבל באמת א"א לומר כן, כי אף ש„מלא כל הארץ כבודו“, הרי מובן בפשטות, ש„שמחתו של מקום“ קשורה באותו המקום שעליו אומר הקב"ה „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“²², שבו ישנה השראת השכינה (בגילוי); וע"כ יש צורך להעביר „את אחיכם מאת פני הקודש“ כדי שלא לערוב שמחתו של מקום במשכן.

ה. והביאור בכל זה:

בלימוד פסוק זה מתעוררות מיד שתי תמיהות – האחת בכללות הפסוק, והשני' בתיבת „אחיכם“ [ולכן העתיק רש"י מן הכתוב את התיבות „שאו את אחיכם וגו'“, מפני שבתיבות אלו – (בכללות האמירה „שאו וגו'“, ובתיבת „אחיכם“) – טמון הקושי].

לה, א. וראה תו"כ פרשתנו (עה"פ ויהי ביום השמיני) „על אותה שעה הוא אומר . . ביום חתונתו“. וראה לעיל הערה 6. וצע"ק ממש"ג לאח"ז (פסוק ו) „ואחיכם כל בית ישראל יבכו גו'“, וברש"י שם „על הכל להתאבל בה“.

(21) ישע"י ו, ג. ומובן בפשטות גם לְבָן חמש". וראה פרש"י ואתחנן ה, ז. ולהעיר מאגה"ק סו"ס כה.

(22) תרומה כה, ח.

יראה את בנו מת מלפניו“) – ובדוגמא זו מובן שמדובר במנהג העולם בעלמא (כאדם האומר לחבירו); משא"כ בשמחת כלה – הרי זה דין.

ובביאור הטעם שלא הביא רש"י את משל המדרש – „כאדם .. העבר המת .. מאת פני האבל .. עד מתי .. מצטער“, היינו שהעברת המת היא ע"מ לסלק את צער „אבל זה“ (ועד"ז) – „עד מתי אביו יראה כו' לפניו“, וכתב „כאדם האומר .. מלפני הכלה שלא לערוב את השמחה“, היינו שהדבר נעשה כדי שלא להפריע לשמחת הכלה (שהחלה עוד טרם שהי' כאן מת) –

יש לומר: לפי המדרש „מאת פני הקודש“ קאי על אהרן¹⁹ („מאת פני האבל הזה“); אבל ע"ד הפשט פירוש „פני הקודש“ הוא המשכן, ולכן פירש רש"י שהכוונה היא „שלא לערוב את השמחה הקשורה עם המשכן“;

אבל עפ"ז קשה עוד יותר מה שחיבר רש"י את שני הפירושים – מחד גיסא, שהדבר הוא בדוגמת מנהג, ומאידך, שזוהי שמחת כלה, ששם זהו דין?

ד. עוד צריך להבין: מאחר שבאותו ענין פירש רש"י „כנ"ל, „אל תערבבו שמחתו של מקום“, הי' לו לפרש גם כאן „שאו את אחיכם מאת פני הקודש“ – שלא לערוב שמחתו של מקום. ומפני מה פירש כאן „שלא לערוב את השמחה“ של הכלה, שבפשטות היינו שמחת בני"י²⁰?

(19) מתנות כהונה לויק"ר שם. וכיפה תואר שם מפרש דקאי על הקב"ה (שכביכול גם הוא מתאבל על מות צדיקים).

(20) שהרי הקב"ה – „החתן“ (ראה רש"י תשא

דלכאורה – אדרבה: בהיותם קרובים של נדב ואביהוא, משבט לוי, הרי היתה להם שייכות לעבודת המשכן

(ואף שבכתוב לא נזכר עדיין ע"ד עבודת הלויים במשכן – ענין זה נאמר לראשונה רק בספר במדבר²⁶ – הרי ה"בן חמש" כבר למד זאת בפירושו רש"י²⁷)

ומאחר שיש ללויים חלק בעבודת המשכן, הרי מסתבר יותר שעליהם להשאר (בטהרתם) במשכן כדי ליטול חלק בשמחת המשכן דיום השמיני למילואים, וישראלים ישאו את נדב ואביהוא „אל מחוץ למחנה“?

יתירה מזו: כבר מצינו בדברי רש"י לעיל²⁸ שיעקב צוה שלוי לא ישא את

תיכף לאח"ז (פסוק ז) „ומפתח אהל מועד לא תצאו גו'“ (וכמדובר כ"פ, שרש"י סומך על הנאמר באותו ענין (ופרשה) (אפילו אח"כ)). וראה גם נחלת יעקב הובא בשפ"ח כאן. ועוד.
26 במדבר א, נ"ג. ש, ג, ה ואילך. בהעלותך ח, ה ואילך. קרח ית, א ואילך.

27 ויחי ג, יג. וראה רש"י ויצא כט, לד.

28 ויחי שם.

וראה רשב"ם פסוק ו. חזקוני פסוק ז. (עוד) כתבו, שמכיון שבימים זה נמשחו ה' להם דין כהן גדול (וברמב"ם (פסוק ו) שה' להם דין כמו משוח מלחמה) –

אבל בפשט"ם אין כה"ג אלא אחד, וכמש"נ (צו ו, טו) „המשיח תחתיו מבניו גו'“. ולכן פרש"י בפשיטות (ריש פרשתנו) „אהרן . . . בכהונה גדולה, ותו לא. ובפרש"י ר"פ קרח (טו, ו) „ה' אחד . . . כה"ג אחד“. [ומה פרש"י (פקודי מ, לא) „יום שמיני למילואים הושוו כולם לכהונה“ – כוונתו רק שזהו לא כלפנ"ז (בז' ימה"מ) שמשנה לבדו ה' כהן (פרש"י תצוה כט, כב. כד.) ופשוט]. וראה גם רמב"ן הנ"ל (בפ"י הא') הודאת שעה היתה.

בכללות הפסוק אינו מחזור: מדוע הוצרך הכתוב מעיקרא לספר, ואף באריכות – ובעיצומו של סדר יום השמיני למילואים – אודות ציווי משה למישאל ואלצפן „קרבו שאו גו' אל מחוץ למחנה“, ואשר לאח"ז „ויקרבו וישאום וגו'“? והלא זהו דבר המובן מאליו, שלא השאירו את גופי נדב ואביהוא במשכן, אלא הוציאום „מאת פני הקודש“. ואם כדי להודיע שצריך להוציאם „אל מחוץ למחנה“, ה' לו לומר רק חלק זה.

ועד"ז אינה מובנת ההדגשה למישאל ואלצפן „(שאו את) אַחֲזִיכֶם“ – היינו שנדב ואביהוא הם קרוביהם²³, דמאחר שכבר נאמר בחציו הראשון של הפסוק „בני עוזיאל דוד אהרן“, יודעים אנו שהם „אַחֲזִיכֶם“?

ומזה משמע, שדוקא מפני שהם קרובים, מוטל עליהם לשאת את נדב ואביהוא. ואינו מובן:

(א) למאי נפק"מ כאן בכתוב ההדגשה ש„שאו גו'“ צריך להעשות ע"י קרובים²⁴?

(ב) בעצם הענין: מפני מה צריך „שאו“ להעשות דוקא ע"י קרובים²⁵,

23 כפרש"י לך (יג, ח), ויצא (כט, יב. לא, כג).

24 אף שטעם הדבר (שההתעסקות בקבורה כו' צ"ל ע"י קרובים) מובן בפשטות (וראה ר"פ אמור. אברבנאל כאן) – מ"מ אי"ז ענין הנוגע כאן (בסיפור ע"ד ח' למילואים).

25 אבל אין להקשות, דאם צ"ל ע"י קרובים למה לא צוה לאלעזר ואיתמר (שהיו אחים ממש, ומחוייבים להטמא להם*, כדלקמן ר"פ אמור) להוציא אותם אל מחוץ למחנה – כי מפורש

(* כמה מפרשים (מפרשי התו"כ, רבותינו בעה"ת (דעת זקנים והדר זקנים) וטור הארוך כאן.

(שיר וכיו"ב), אלא באופן של שלילה – להוציא מהמשכן ענינים המבלבלים את העבודה כדבעי, וע"ד עבודת הרמת והוצאת הדשן אל מחוץ למחנה³¹.

ונמצא, שלא נתבטלה ע"י השתתפות מישאל ואלצפן בשמחת חנוכת המשכן, מפני שבעצם הוצאת נדב ואביהוא, "מאת פני הקודש" הי' למישאל ואלצפן חלק בשמחה.

ז. אלא שרש"י אינו יכול להסתפק באמירה בקיצור, "שאו וגו'" – שלא לערב את השמחה, מפני שמיד מתעורר קושי ע"ז: אם אמנם יש להמנע מלערב את שמחת חנוכת המשכן, מדוע ערב הקב"ה את השמחה והעניש את נדב ואביהוא מיד (ולא עיכב את עונשם עד לאחר יום השמיני למילואים)³²?

וביותר יקשה: כבר פירש רש"י בסוף פ' משפטים (כנ"ל ס"ב), שנדב ואביהוא (והזקנים), נתחייבו מיתה, אלא ש"לא רצה הקב"ה לערב שמחת התורה והמתין לנדב ואביהוא עד יום חנוכת המשכן". ונמצא, שאת "שמחת התורה" לא רצה הקב"ה לערב, אבל לא היתה בעיניו כל מניעה לערב את שמחת "יום חנוכת המשכן" ע"י מיתת נדב ואביהוא. ובפרט שמצינו אצל הזקנים אשר כדי לא, "לערב שמחת התורה" נדחה עונשם למועד מאוחר הרבה יותר³³.

ארונו, "שהוא עתיד לשאת את הארון". והרי הדברים קל וחומר: אם לוי לא נשא את ארונו של אביו מולידו, מפני שדורות לאח"י, במשכן, הוא – היינו שבטו – עתיד לשאת את הארון – על אחת כו"כ בנדו"ד, כשאין מדובר על קרובים בדרגא כזאת²⁹, ובזמן שמחה של השראת השכינה במשכן, שבוודאי הי' מתאים יותר שישתתפו בשמחת המשכן ולא יעסקו בהוצאת גופיהם של נדב ואביהוא!

ו. מצד ב' שאלות אלו הכריח רש"י, אשר (א) ענין, "שאו וגו'" (אינו לצורך הקבורה בלבד, או לשם הוצאה בעלמא של הגופים מהמשכן – שזה מובן בלאו הכי – אלא) הוא דבר הנוגע לענין שמיני למילואים³⁰, ו(ב) נדרש שהדבר ייעשה ע"י "אחיכם".

ולכן פירש רש"י, שטעם ההוראה "שאו גו'" הוא, "שלא לערב את השמחה" שהתקיימה במשכן בשמיני למילואים (ולכן מוסיף הכתוב, "מאת פני הקודש" – מפני שהעיקר כאן הוא שלא יהיו בקודש ובכך יפריעו לשמחה, כנ"ל ס"א).

ומהאי טעמא גופא צריך הדבר להעשות דוקא ע"י קרובים משבט לוי, מפני שהוא קשור עם עבודת המשכן; אלא שאין זו עבודה באופן של חיוב

(29) שמחוייבים להטמא להם ר"פ (אמור).

(30) ומש"ג בפסוק שלאח"י, ויקרבו וישאום גו", יש לומר (נוסף לזה שמכיון שהוכרח לומר, "שאו גו'", צריך לסיים שקיימו ציווי משה) ע"פ פרש"י עה"פ, בבכתנם. מלמד שלא נשרפו כו", היינו שמפסוק זה למדין אופן מיתת נדב ואביהוא.

(31) לעיל ר"פ צו. וראה שם פרש"י ה' ד ד"ה והוציא. וראה פרש"י ד"ה ומלקחי (תרומה כה, לח). פרש"י תצוה ל, ז.

(32) להעיר מקרבן אהרן לתו"כ עה"פ (פרשתנו ט, כד), "ותצא אש" (פ"י כא).

(33) ולהמנסאך מה שלא המתין לנדב ואביהוא

ח. עפ"ז מובן בפשטות החילוק בדברי רש"י, שבנוגע ל"שאו וגו'" כתב שהטעם הוא שלא לערבב שמחת הכלה (בנ"י) – שלא כפירושו בנוגע ל"ראשיכם אל תפרעו", שטעמו הוא "אל תערבבו שמחתו של מקום":

מאחר שמיתת נדב ואביהוא באה ע"י "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם גו'"³⁷, היינו שהקב"ה העלים עיניו משמחתו כדי להענישם במיתה, הרי אין מקום כלל לומר שצריך להוציאם מן המשכן כדי שלא לערבב "שמחתו של מקום"

(ואמירת משה "שאו וגו'" היתה רק מפני שלא רצה לערבב את שמחתם של ישראל, "כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה", כנ"ל ס"ז).

משא"כ בציווי משה לאהרן ובניו "ראשיכם אל תפרעו", אשר (א) הוא (לא "כאדם האומר לחבירו" אלא) הלכה שמששה מוסר להם בשם ה'³⁸ (ככל הלכות התורה), (וב) תוכנו (אינו עוסק במיתת נדב ואביהוא, אלא) הוא איסור על אהרן ובניו להראות אבילות במשכן –

הנה כאן הטעם הוא "אל תערבבו שמחתו של מקום": "שמחתו של מקום" (בחנוכת המשכן) הרי היא קשורה עם עבודת אהרן ובניו במשכן ביום ההוא – ואין מקום כלל שביום זה עצמו יעשו הם פעולה שהיא בסתירה ל"שמחתו של מקום"³⁹.

ומעתה, איך אפשר לומר שטעם "שאו וגו'" הוא "שלא לערבב את השמחה", בשעה שהקב"ה בעצמו ערבב את השמחה?

ועל זה מבאר רש"י, שע"ד הפשט, פשוטו של מקרא, אמירת משה למישאל ואלצפן, "שאו וגו'" (לא היתה דין, אמירה שבה משה מוסר להם ציווי מאת ה', אלא) היא "כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה" – זהו ענין בהנהגת בני אדם³⁴:

טבע האדם הוא, שבזמן שמחת כלה עושים כל השתדלות אפשרית שהשמחה לא תופרע; ולכן מעבירים את המת מלפני הכלה, ואף מוליכים אותו בדרך אחרת ע"מ שלא לפגוש את הכלה בהליכתה, "לבית חתונתה"³⁵, וכדי למנוע את הטירחא בכך שתצטרך הכלה ללכת בדרך אחרת.

ועד"ז בעניננו: אע"פ שהקב"ה הביא את עונש המיתה על נדב ואביהוא בעיצומה של שמחת חנוכת המשכן (היינו שכן ה' רצון ה', שיהי ענין של צער כו' בשמיני למילואים) – ביקש משה, במדת האפשר³⁶, שהשמחה (של בני') לא תופרע, ולכן אמר הוא ("כאדם האומר לחבירו") להעביר את המתים ממקום השמחה (העבר את המת מלפני הכלה").

כאן – כבר ביאר רש"י לפני זה (פסוק ג) מפני "בקרובי אקדש".

(34) ולכן מדגיש רש"י, "כאדם האומר לחבירו" – שתוכן אמירת משה למישאל ואלצפן הוא כדיבור בין אדם לחבירו.

(35) פרש"י כתובות שם.

(36) מה שתלוי בבנ"א. ולהעיר מרש"י לקמן

פסוק יב. עקב ט, כ.

(37) לעיל פסוק ב.

(38) ראה רמב"ן עה"פ: ויתכן שנצטווה משה בכך מפי הגבורה ואע"פ שלא נכתב או שלמד זה כו'. וראה לקו"ש ח"ג ע' 72 ובהערות שם, וש"נ.
(39) ראה רא"ם עה"פ.

שעה וקדשי דורות, עד שכאשר הבחין
„והנה שורף“, מיד⁴³, „ויקצוף“⁴⁴.

ולאידך גיסא: מאחר שמשה נקט
בפשיטות כ"כ שקדשי שעה וקדשי
דורות שווים הם – איך יתכן
שבאמירה זו בלבד, „אם שמעת בקדשי
שעה אין לך להקל בקדשי דורות“⁴⁵,
השפיע אהרן על משה ופעל „וישמע
משה (ומיד) וייטב בעיניו“?

י. והביאור בזה: משה סבר, שהטעם
לזה שאהרן ובניו היו מותרים באכילת
המנחה כו' באנינות⁴⁶, הוא (ע"ד
כבציווי „ראשיכם אל תפרעו“) – כדי
שלא לערבב שמחתו של מקום, שבזה
הרי אין חילוק בין קדשי שעה לקדשי
דורות; ולכן עורר הדבר במשה
„ויקצוף“ – מפני שע"י שריפת החטאת
נתערבבה (לדעת משה) שמחתו של
מקום.

וע"ז השיב אהרן „הן .. הקריבו את
חטאתם .. לפני ה' .. ואכלתי חטאת

(43) שזמה מוכן שא"פ לתרץ שמשה השווה
זה לפסח מצרים ופסח דורות שבכו"כ דינים שווים
הם (ראה פרש"י בא יב, יד. שם, יז. ועוד), ועד"ז
בכמה דינים (וראה לקמן ע' 110 ואילך – ס"ד
וס"ו) – כי מכיון שפשוט שיש סברא לחלק ביניהם
לא ה"י משה מתקצף עליהם בשביל שטעו ע"י
סברא.

(44) היפך הנהגת משה כלפי בניו שסבל
תלונות בניו כו"כ פעמים ולא קצף עליהם.
ולהעיר, שזוהי שרק בפ' מטות (לא, כא) פרש"י
„בא לכלל כעס בא לכלל טעות“, מוכח,
שבפרשתנו אין הכרח שה"י כעס המביא לידי
טעות. וראה לקמן שם.

(45) ובפרט שלא אמר אהרן דבר בודאות,
אלא רק שאין הכרח („אם שמעת .. אין לך
להקל“) שדין קדשי שעה ודין קדשי דורות שוה.
(46) שם, יב וברש"י.

ט. עוד ענין שיש ללמוד מן המשל
„כאדם האומר לחבירו העבר את המת
מלפני הכלה“:

כשם שבמשל, הרי אין אנו מבטלים
את האבילות, אלא רק מעבירים את
המת ממקום (הכלה ו) השמחה – עד"ז
בענינו, שאנינות אהרן ובניו לא
נתבטלה, ואין זאת אלא שאסור ה"י
שתראה האבילות במקום השמחה.

ועפ"ז יובן ענין תמוה ביותר
בפרשתנו:

בשעה ששמע משה ששעיר החטאת
(של ר"ח) נשרף⁴⁰ – ואהרן ובניו לא
אכלוהו כשם שאכלו את ב' החטאות
האחרות – נאמר⁴¹: „ויקצוף .. לאמר
מדוע לא אכלתם את החטאת גו'“. אבל
כשהשיב לו אהרן „הן היום הקריבו את
חטאתם גו' לפני ה' ותקראנה אותי
כאלה ואכלתי גו' הייטב בעיני ה'“, אזי
– „וישמע משה וייטב בעיניו“.

מה היתה סברת אהרן לחלק בין
החטאות? פירש רש"י⁴², שטענתו
היתה: „אם שמעת בקדשי שעה אין לך
להקל בקדשי דורות“.

ותמוה ביותר: ענין זה, שישנו
חילוק בין קדשי שעה וקדשי דורות,
הרי הוא סברא פשוטה – ואיך יתכן
שהוצרך אהרן להשמיע זאת למשה
בתורת חידוש? ויתר על כן: בעיני משה
ה"י פשוט כ"כ שאין חילוק בין קדשי

(40) לקמן פסוק טז וברש"י.

(41) שם, ואילך.

(42) שם, יט. וראה פרש"י שם, טז. – וראה

לקו"ש חכ"ז ע' 66 ואילך.

ידועים דברי הרמב"ם⁵¹, שכל אדם ואת יכול להדמות לשבט לוי, עיי' ש"גדבה רוחו .. להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו .. ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים כו".

יכול אדם אפוא להעלות בדעתו, שמאחר שהוא עומד כבר בדרגת "לוי", ולמעלה מזה – "נתקדש קדש קדשים ויהי' ה' חלקו ונחלתו"⁵², עליו לעסוק רק בענינים של טוב וקדושה; וכאשר נקרה לפניו ענין של "לאפרושי מאיסורא", טוען הוא, שאין לו כל שייכות לדברים שאינם "קדש" – דברים אלו שייכים ל"ישראלים" המתעסקים עם "חשבונות הרבים".

ועל זה באה ההוראה, אדרכה: מאחר ש"העבר את המת מלפני הכלה" נוגע לשמחת המשכן, הרי זה ענין בעבודת המשכן שצריך להעשות ע"י "אחיהם" (הלויים) דוקא;

ועד"ז בעבודת כל אחד ואחד לעשות את העולם למשכן ו"דירה לו ית": מאחר שאין העולם יכול להעשות דירה לקב"ה ללא נקיון "שלא יהי' שום כללוד וטינוף ח"ו"⁵³, א"כ גם עבודה זו היא חלק מעשיית הדירה (עבודת המשכן) שלזה נצרך לוי"⁵⁴, זה ש"גדבה רוחו .. להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו".

51 ה' שמיטה ויובל בסופן.

52 לשון הרמב"ם שם.

53 לקו"ת בלק ע. ג. ובכ"מ.

54 להעיר ממה שנתבאר (לקו"ש חלק י"ט

ע' 319) שבערכם זה ליה – כהנים הוא מצב (עבודה) של אתהפכא, ולויים – אתכפיא (שלבן גם כפשוטו, כהן מובדל מטומאה – אסור לטמא

היום הייטב גו", שבזה הדגיש, שדוקא ההקדבה היא "לפני ה'" (ממש), אבל לא אכילת החטאת (שאמנם צריכה להיות "במקום קדוש .. תוך הקלעים"⁴⁷, אבל לא "לפני ה'", על יד המזבח⁴⁸).

"שמחתו של מקום" היתה (בעיקר) על יד המזבח, במקום שנתקיים "ותצא"⁴⁹ אש מלפני ה' גו"⁵⁰ (וי"ל שמתעם זה התבטאה שמחת חנוכת המשכן בהבאת ריבוי קרבנות על המזבח); ומאחר שהאנינות לא בטלה, ורק שאין להראות אבילות במקום השמחה ("העבר .. מלפני הכלה") – טען אהרן, שהציווי אליו "אל תערבבו שמחתו של מקום" נאמר רק לגבי העבודות הנעשות לפני ה', על יד המזבח, אבל לא בנוגע לאכילת קדשים שהיא רק תוך הקלעים.

ומה שהותר להם לאכול את המנחה (ואת ב' החטאות האחרות) באנינות – לא ה' זה כדי שלא לערבב שמחתו של מקום, אלא היתה זו הוראת שעה בעלמא; וממילא – "אם שמעת (הוראת שעה זו) בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות".

יא. אחת מההוראות הרבות שאפשר ללמוד מפירוש רש"י זה:

47 לשון רש"י שם, יד (לענין מנחה). וראה

שם, יז וברש"י.

48 להעיר מזבחים (סג, א. ו"ש"ג) "הקיפו עכו"ם כו' נכנסים (להיכל) ואוכלים שם קדשי קדשים". אבל מובן שלכתחילה אין אוכלים בהיכל. וראה (הקס"ד) בגמ' שם: דאין אדם אוכל במקום רבו.

49 פרשתנו ט, כד. – וזה פעל גם שמחת

בנ"י "וירוגו" (ראה לעיל הערה 6).

50 ראה גם קרבן אהרן לתו"כ שהובא לעיל

הערה 20.

מתאימה למלך מלכי המלכים הקב"ה,
שזה יהי' בגילוי לעתיד לבא⁵⁵, בביאת
משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחות ש"פ שמיני תשל"ו,
מוצש"ק פ' שמיני תשל"ט)

וע"י "נקיון" העולם (ע"י סור מרע,
מצוות לא תעשה), וסידור ותיקון
"כלים נאים" בתוכו (ע"י ועשה טוב,
מצוות עשה) – נעשה העולם דירה

א"ע (ר"פ אמור) ולצאת לחו"ל (רמב"ם הל' אבל
פ"ג הי"ג. טושו"ע יו"ד סו"ס שסט), משא"כ לוי).
55) ראה בכ"ז לקו"ת שם.

